

Se høringsliste

HØYRING AV UTKAST TIL ENDRING AV FORSKRIFT OM VERN AV PRODUKTNEMNINGA *HARDANGERMORELLER* SOM GEOGRAFISK NEMNING

På vegner av Mattilsynet sender Stiftelsen Norsk Mat med dette eit utkast til endring av forskrift 25.08.2006 nr. 1006 ut på høyring, jf. lov av 10. februar 1967 om behandlingssaker § 37.

Ein førespurnad om endring av forskrifta for vern av produktnemninga *Hardangermoreller* blei sett fram av rettmessig brukar 30. januar 2019. Bakgrunnen for ønsket om endring er at produsentane har erfart at krava i produktforskrifta til dels er for detaljerte og ikkje i tråd med dagens praksis blant produsentar. Dei ønskjer også å få høve til å bruke namnet «Moreller frå Hardanger» og begge målformer.

I samsvar med forskrift 5. juni 2002 nr. 698 § 16 om vern av opphavsnemningar, geografiske nemningar og nemningar for tradisjonelt særpreg på næringsmiddel (forskrift om verna nemningar) kan rettmessig brukar søkje om å få gjort endringar i ei vedteken produktforskrift.

Forskrift om verna nemningar § 16 Endring av produktforskrift

I samsvar med § 16 kan det søkjast om endring av ei produktforskrift «*dersom teknikk og vitenskap endres eller det reiser seg behov for å omdefinere et geografisk område*». Ut frå ordlyden kan det sjå ut som det berre er høve til å endre områda som er oppgitte i føresegna.

Det norske regelverket skal i prinsippet svare til EU-regelverket på området. Når det gjeld endringar i ei produktforskrift, opnar EU-forordninga (Council Regulation No 510/2006) og EUs praksis for andre endringar enn på områda vitskap, teknikk og geografisk område. Ved praktisering av det norske regelverket for vern av produktnemningar skal ein følgje praksisen til EU, og det gjeld også på dette området.

Dei foreslåtte endringane i forskrifta om vern av *Hardangermoreller* kan gjennomførast med heimel i § 16 i forskrifta om verna nemningar.

Endringar i forskrifta

Tittel

Tittelen på forskrifta blir endra til Forskrift om vern av *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger / Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger* som geografisk nemning, sjå nedanfor.

§ 1 Verna produktnemning

Det verna produktnamnet blir utvida til også å omfatte «*Morellar frå Hardanger*» og bruk av begge målformer.

Grossist – og omsetningsleddet – styrer korleis emballasjen skal vere i butikk. For frukt har dei ein felles profil, m.a. på korleis namna skal skrivast. I enkelte kjeder skal namnet skrivast «Epler fra Hardanger/ Epler fra Telemark/Epler fra Lier etc». I praksis betyr dette at det verna namnet er ei hindring for å få *Hardangermoreller* ut på marknaden.

Med ei utviding står ein fritt til å velje målform og kva for eitt av dei to produktnamna ein vil bruke.

En utviding av produktnamnet til også å omfatte «Morellar frå Hardanger» samt bruk av begge målformer vil vere i tråd med den auka verdiskapinga som er formålet med merkeordninga.

Praksis frå EU viser at vern av to eller fleire nemningar ikkje er uvanleg. Dette blir verna dersom nemninga til produktet er kjend under fleire namn eller blir skriven ulikt på språka/dialektane i det aktuelle geografiske området. I og med at vi i Noreg skal følgje EU i måten å praktisere regelverket for verna nemningar på, har dette vore gjort også her til lands.

Med ei utviding står ein fritt til å velje målform og kva for eitt av dei to produktnamna ein vil bruke.

Nye produsentar kan bruke namnet *Hardangermorellar* og *Morellar frå Hardanger* både på nynorsk og bokmål ved å melde seg inn i samanslutninga. Alternativt er det mogleg å søkje Mattilsynet om å bli rettmessig brukar av det verna namnet *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger / Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger* jf. forskrift om verna nemningar § 22.

Produktnamnet *Hardangermoreller* blir i heile produktforskrifta endra til *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger / Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger*.

§ 3 nr. 1 Produktbeskriving

Morellsortar

I § 3 nr. 1 er namnet *Hardangermoreller* avgrensa til spesifikke sortar.

I tabell 1 er det oppgitt krav til storleik, farge og oppløyst tørrstoff.

Produktforskrifta blir endra til å omfatte berre «andre sorter». Det er same krav til morellsortane uansett sort. Fleire av sortane som står i tabellen i dagens forskrift, blir dessutan ikkje lenger dyrka. Det skjer ei kontinuerleg utvikling av nye sortar som kan ha dyrkingsverdi i Hardanger. Forbrukarpreferansane endrar seg over tid, og det er viktig å kunne tilby nye sortar eller sortar som det blir dyrka lite av i dag, og som har ein attraktiv produktkvalitet for forbrukarane. Dette handlar om å vere konkurransedyktig på marknaden.

Dyrkingsforholda kan ikkje overstyre sorteigenskapane, men har mykje å seie for sluttkvaliteten på morellane. Sortane som er omfatta av dagens produktforskrift, har ulike eigenskapar og bidrar til eit mangfaldig morellutval. Eigenskapane vil også variere for eventuelle nye sortar og sortar som i dag berre blir dyrka i lite omfang. Ikkje alle sortar vil vere eigna for dyrking i Hardanger. Ueigna sortar vil ikkje kunne tilfredsstille krava til kvalitet gitte for «andre sorter» jf. utkast til ny tabell (storleik, dekkfarge og oppløyst tørrstoff). Det er såleis ikkje fare for at det går ut over kvaliteten dersom ein ikkje presiserer morellsortar.

Det er grundig dokumentert at Hardanger har sær sære gunstige dyrkingsforhold. Kvaliteten og eigenskapane som særmerker morellane, vil dermed henge klart saman med det geografiske opphavet, uavhengig av sort. Dette er også lagt til grunn i den opphavlege søknaden, då tilknytingskriteriet ikkje er vurdert opp mot den enkelte morellsorten.

Krava til storleik blir endra ved at kravet til diameter blir redusert frå «>26» til «>24» og kravet til farge blir endra frå «4» til «3-7» for å utvide fargeskalaen. Dagens krav til storleik og farge er såpass snevre at mange morellar ikkje tilfredsstiller kravet trass i at dei held sær god kvalitet. Kravet til farge sikrar framleis at morellane som kundane får kjøpt i butikk, har ein mogningsgrad som gjer dei smakfulle og haldbare.

Krava er dei same for alle sortar.

Søkjjar er klar over at det er mogleg å søkje om endringar av produktforskrifta også fram i tid, men dette er ressurskrevjande både økonomisk og tidsmessig. Minstekrav til storleik, dekkfarge og oppløyst tørrstoff sikrar kvaliteten på morellane og stettar tilsyns- og kontrolltekniske omsyn.

§ 3 nr. 3 Planting og dyrking

Ordlyden i kravet til planting og dyrking blir forenkla.

Gjeldande ordlyd er særskild detaljert. Den nye ordlyden blir tilpassa praktisk dyrking utan at det går ut over kvaliteten på morellane. Dyrkingspraksisen er i kontinuerleg utvikling og hensikta med endringane er å fange opp litt ulik praksis hos dyrkarane, samstundes som eventuelle framtidige mindre endringar blir tekne høgde for utan at ein treng endre produktforskrifta på nytt.

Produktforskriftens § 3 nr. 4 Merking av produktet

Logoen for beskytta geografisk nemning skal kunne brukast både på nynorsk og bokmål i tråd med bruk av produktnamnet på begge målformer.

Konsekvensar av ei eventuell endring i forskrift om vern av *Hardangermoreller*

Dersom endringane blir vedteke, må alle rettmessige brukarar av produktnemninga følgje den nye produktforskrifta sine avgjerder.

Utkast til endring av produktforskrift

Utkast til endring av forskrift for vern av *Hardangermoreller* er gitt med heimel i § 16 i forskrift om verna nemningar.

Høyringsbrev m/høyringsliste og utkast til endra produktforskrift er òg lagt ut på internettsida www.beskyttedebetegnelser.no

Høyringsfrist

Frist for innsending av innvendingar mot forskrift om vern av *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger / Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger* er sett til 6. juni 2023.

Med venleg helsing

For Stiftelsen Norsk Mat

Nina Wærnes Hegdahl
Fagsjef lokalmat/ Advokat

Gunnhild Aastgård Kristianslund
Seniorrådgivar

Vedlegg:

Høyringsliste

Utkast til forskrift om endring av forskrift om vern av produktnemninga *Hardangermoreller* som beskytta geografisk nemning

Høringsliste

Forbrukertilsynet
Forbrukerrådet
Norsk Gartnerforbund
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statsforvalteren i Vestland
Statsforvalteren i Nordland
HANEN
Innovasjon Norge
Kompetansenavet Vest, Sogn Jord- og Hagebruksskule
NHO Mat og Drikke
NIBIO
Nofima
Norges Bondelag
Norsk Bygdekvinnelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Norsk Landbrukssamvirke
NMBU
Patentstyret

Utkast til forskrift om endring av forskrift om vern av produktnemninga Hardangermoreller som beskytta geografisk nemning

Hjemmel: Fastsett av Mattilsynet (**dato**) med heimel i forskrift 5. juli 2002 nr. 698 om beskyttelse av opprinnelsesbetegnelse, geografiske betegnelse og betegnelse for tradisjonelt særpreg på næringsmidler § 15 og lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 30, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790.

I

I forskrift 25. august 2006 nr. 1006 om vern av produktnemninga *Hardangermorellar* som beskytta geografisk nemning gjer ein desse endringane:

Tittelen på forskrifta skal lyde:

Forskrift om vern av *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger som geografisk nemning*.

§ 1 skal lyde:

§ 1 Beskytta produktnemning

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger.

§ 3 skal lyde:

§ 3 Vilkår for bruk av produktnemninga

1. Produktbeskriving

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger (*Prunus avium*) dyrka i *Hardanger*.

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal ha dei spesielle eigenskapane som er karakteristiske for den enkelte morellsorten når det gjeld storleik, form, farge og smak, og tilfredsstillende minimumskrav til storleik, og refraktometerverdi i tabell 1.

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal vera feilfrie og ha stilk.

Tabell 1: Produktkrav (minimumskrav) *Hardangermorellar*

Morellsort	Diameter (mm)	Farge (Cerice-skala)	Refraktometerverdi (%)
Alle sortar	> 24	3- 7	14,0

2. Geografisk område

1. *Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger* skal dyrkast, sorterast og pakkast i *Hardanger*. *Hardanger* definerast som området rundt dei indre delane av *Hardangerfjorden*, rekna frå dei sørlegaste grensene til kommunane *Kvam* og *Ullensvang* og inkludert *fjordarmane Granvinsfjorden, Osafjorden med Ulvikpollen, Eidfjorden med Simadalsfjorden og Sørfjorden*.

3. Produksjonsmetode

Planting og dyrking

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal dyrkast etter moderne produksjonsmetodar. Morelltrea skal plantast og formast på ein måte som sikrar gode lysforhold i alle delar av trea.

Morelltrea skal plantast på jord som er veldrenert, porøs, kalka og grunnmjødsla før utplanting.

Plantevern skal gjennomførast etter prinsippet om integrert plantevern. Det skal vatnast etter behov, og kalkast og gjødslast planmessig.

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal dyrkast i plasttunnelar eller under tilsvarande plastdekkssystem.

Hausting

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal haustast og handterast varsamt for å unngå støytflekker og skadar. Rett haustetidpunkt skal fastsetjast med bakgrunn i visuell vurdering av farge (fargeskjema), subjektiv vurdering av fastleik og smak og måling av oppløyst tørrstoff. Om nødvendig skal trea haustast i fleire omgangar for å sikra ein jamn produktkvalitet.

Haustetidpunkt vil vera sortsavhengig.

Inntransport, kvalitetskontroll, lagring, sortering, pakking og uttransport

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal vera registrert på pakkeri og sett på kjølerom seinast 6 timar etter hausting.

Alle vareparti skal vurderast visuelt ved mottak. Frå minst 10 % av produsentane skal det takast ut 100 morellar frå kvar sort for visuell kontroll av ytre kvalitet. Frå dei same 100 fruktene skal 15 morellar analyserast for innhald av oppløyst tørrstoff.

Ved pakking/distribusjon skal det takast stikkprøver frå minst 5 vareparti av kvar sort for å sikra samsvar med fastsette krav til produktkvalitet.

Hardangermorellar / Morellar frå Hardanger/ Hardangermoreller / Moreller fra Hardanger skal tilfredsstilla produktkrava i tabell 1. Morellane skal leverast til kjølelager same dag som hausting, og raskt kjølast ned til rett temperatur.

4. Merking av produktet

Hardangermoreller / Moreller frå Hardanger/ Moreller fra Hardanger kan merkjast med figurmerket *for beskytta geografisk nemning / beskyttet geografisk betegnelse*.

II

Endringane i punkt I ovanfor trer i kraft straks.